

Opgave 4 Verbeter het parlement

tekst 4

Verbeter het parlement

- breng beide Kamers dichterbij de burger -

Door Willem Witteveen

Een paar jaar geleden luidde de Algemene Rekenkamer de noodklok over het openbaar bestuur. Op veel beleidsterreinen was sprake van een kloof tussen beleid en uitvoering. De wetgevers wisten niet wat er gebeurde bij de ambtelijke diensten die wetten en regels uitvoeren, en ze vroegen hier ook niet naar. De burgers hadden steeds minder houvast aan geldende regels. Het rapport van de Rekenkamer was uiteraard een oproep aan het parlement om iets te doen aan deze misstand, die het hart van de democratie raakt. (...)

Macht en onmacht

In de acht jaar dat ik lid van de Eerste Kamer was, is het me opgevallen dat Eerste en Tweede Kamer elkaar spiegelende instituten zijn. Hun macht en hun onmacht illustreren een wederzijdse afhankelijkheid. Er is sprake van een paradox van macht en onmacht. Laten we beginnen te kijken naar de Eerste Kamer. Deze heeft niet het politieke primaat. (...)¹⁾

Hoe kan de eigen rol van de Tweede Kamer worden versterkt?

- 30 * Sluit alleen een regeerakkoord op hoofdlijnen en voor de eerste twee jaar van een kabinetsperiode (daarna zijn de omstandigheden te sterk veranderd om het nog zinnig te laten zijn);
- 35 * Maak de fractiediscipline tot een veel zwakkere binding; (...)
- * Ga als politiek leider van een partij niet in de regering zitten;
- * Bepaal voor elk groot onderwerp (zorg, veiligheid, onderwijs etc.) ieder jaar in het parlement de hoofdlijnen van het beleid op basis van door eigen onderzoek verkregen informatie; (...)

bron: NRC Handelsblad, 12 mei 2007 (sterk ingekort)

Willem Witteveen was van 1999 tot 2007 lid van de Eerste Kamer voor de PvdA. Hij is hoogleraar Encyclopedie van de rechtswetenschap aan de Universiteit van Tilburg. Hij is bezig met de redactie van een boek waarin hij en andere senatoren terugblikken op hun ervaringen.

noot 1 In het vervolg van het artikel geeft Witteveen een uitvoerige analyse van de paradoxale situatie waarin de Eerste en de Tweede Kamer verkeren.

Opgave 4 Verbeter het parlement

Bij deze opgave hoort tekst 4 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Vanaf de jaren zestig is politieke vernieuwing een terugkerend thema in het publieke debat. Deze opgave is gebaseerd op een artikel van oud-Eerste-Kamerlid en hoogleraar W. Witteveen op de opiniepagina van *NRC Handelsblad* van 12 mei 2007. In zijn artikel gaat professor Witteveen in op de sterke en zwakke kanten van de Eerste en de Tweede Kamer en pleit aan het slot van zijn betoog voor een aantal oplossingen. Tekst 4 is een sterk verkorte versie van zijn artikel. Slechts enkele onderdelen zijn hier weergegeven.

Lees de regels 1 tot en met 16 van tekst 4.

Voor deze kloof zijn verschillende oorzaken aan te voeren. Zo kan kritisch gekeken worden naar het functioneren van de overheidsbureaucratie.

- 4p **28** Beschrijf twee knelpunten in het functioneren van de overheidsbureaucratie die de door de Rekenkamer geconstateerde kloof tussen beleid en uitvoering kunnen verklaren.

Lees de regels 17 tot en met 27.

- 2p **29** Noem twee argumenten voor de bewering dat het politieke primaat vooral ligt bij de Tweede en niet bij de Eerste Kamer.

Lees de regels 28 tot en met 43.

Een deel van Witteveens voorstellen heeft betrekking op de verhouding tussen parlement en kabinet. Volgens sommigen is die verhouding te monistisch van aard; zij en ook Witteveen bepleiten meer dualisme.

- 2p **30** Kies twee voorstellen van Witteveen om de positie van de Tweede Kamer te versterken. Leg per voorstel uit dat daarmee een dualistische verhouding tussen parlement en kabinet wordt bevorderd.